

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “กระบวนการตัดสินใจหย่าร้างและกระบวนการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิง” เป็นการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกระบวนการตัดสินใจหย่าร้างและกระบวนการจัดการชีวิตภายหลังการหย่าร้างของผู้หญิงว่าต้องผ่านขั้นตอนที่ต่อเนื่องอะไรบ้าง และเงื่อนไขที่สำคัญในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการคืออะไร โดยใช้ทฤษฎีการปฏิสัมพันธ์สัญลักษณ์ (symbolic interaction) มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมโดยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นหลัก ตามหลักของระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพแนวสังคมวิทยา จากผู้หญิงที่หย่าร้าง 11 คน

จากการศึกษาพบว่ากระบวนการตัดสินใจหย่าร้างของผู้หญิงแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการเกิดปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการมีผู้หญิงคนอื่นของสามี ผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมการมีผู้หญิงคนอื่นของสามีว่าเป็นการนอกใจและไม่ซื่อสัตย์ จึงยื่นเงื่อนไขให้สามีเลิกคบหากับผู้หญิงคนอื่น ซึ่งเป็นกระบวนการต่อรองของผู้หญิงและสามีเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันต่อไป แต่สามีก็ยังคงพัฒนาความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับผู้หญิงคนอื่นจริงจังมากขึ้น จึงนำไปสู่ขั้นตอนที่สอง คือ ขั้นตอนการแยกกันอยู่ ในขั้นตอนนี้สามีพัฒนาความสัมพันธ์ฉันคู่สาวกับผู้หญิงคนอื่นที่จริงจังและเปิดเผยต่อสาธารณะมากขึ้น ผู้หญิงให้ความหมายพฤติกรรมของสามีว่าเป็นการไม่ให้เกียรติและดูหมิ่นศักดิ์ศรี ซึ่งผู้หญิงยอมรับไม่ได้ จึงนำไปสู่ขั้นตอนที่สาม คือ ขั้นตอนการหย่าร้าง เป็นขั้นตอนที่ผู้หญิงจำเป็นต้องมีคำอธิบายต่อผู้ชมทางสังคมและบุคคลนัยสำคัญ โดยใช้ “การอธิบายความสมเหตุสมผล” และ “การแก้ตัว” ในการอธิบายการตัดสินใจหย่าร้างของพวกเธอ

ภายหลังการหย่าร้างผู้หญิงต้องมีระยะเวลาของการจัดการชีวิตเพื่อเปลี่ยนผ่านจากการดำเนินชีวิตในรูปแบบเดิมไปสู่การดำเนินชีวิตในรูปแบบใหม่ ซึ่งพบว่ามีสองขั้นตอน ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการเปลี่ยนผ่าน เป็นขั้นตอนที่ผู้หญิงมองตัวเองในแง่ลบ รู้สึกประสพกับความล้มเหลวที่ไม่สามารถรักษาครอบครัวเอาไว้ได้ การปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคมทำให้ผู้หญิงเปลี่ยน “ภาพความคิดเกี่ยวกับตนเอง” (self concept) เป็นไปในเชิงบวกมากขึ้น ส่งผลต่อการกระทำของผู้หญิงในเชิงบวกเช่นกัน กลายเป็นผู้หญิงทำงานที่ประสบความสำเร็จ และเป็นแม่ที่เลี้ยงลูกคนเดียวได้ตามลำพัง เป็นการค้นพบตัวเองและสร้างเอกลักษณ์ให้กับตัวเองขึ้นมาใหม่ของผู้หญิง ซึ่งทำให้ชีวิตของพวกเธอกลับคืนสู่สภาพปกติ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สอง

Abstract

“Divorce decision process and life management process of women after divorce” is a study to understand divorce decision process and life management process of women after divorce, sequential stages in divorce process and rational contingencies involving in each stage of the process. Symbolic interactionist perspective is used as a theoretical orientation for the analysis. Sociological qualitative method is employed and in-depth interview is used as basic means for data collection. Eleven divorced women have been selected as key informants.

The decision process of women comprises three stages. The first stage is occurrence of conflict problems due to women consider their husbands involvement with “other women”, as indicator of “unfaithfulness” and “dishonesty” to themselves. They proposed to their husbands that they must terminate the relationship with other women in order to maintain their marriage life, but their husbands still maintain the their “philandering” relationship. This situation is leading to the next stage, separation. In this stage, the women perceive their husbands “philandering” relationship with other women as more serious and more open and regard their husbands’ behaviors as “disparaging” and “contempt” that cannot be tolerant anymore and this lead to the final stage, divorce. In this stage, women are necessary to explain to social and significant others to justify their decision to divorce.

After divorce, women must spend time to manage their life during transition from the former way of life to new one. This comprises two stages. The first stage is a transitional period which women tend to look at themselves in negative way with feeling of failure to keep their families alive. Interaction with other people makes the women gradually change their self concept to be more positive. It leads to positive actions and becoming successful “working women” and “single mom” in the case of having children. In this initial stage, the women attempt to “find themselves” and build up their new identity and eventually are able to live a normal life.